

Національний
банк України

Заходи Урядів та ЦБ у відповідь на рецесію (міжнародний та український контекст)

Михайло Ребрик

начальник управління монетарної політики

Департаменту монетарної політики та економічного аналізу

Семінар для викладачів ЗВО

Київ, 03 червня 2020 року

Зміст

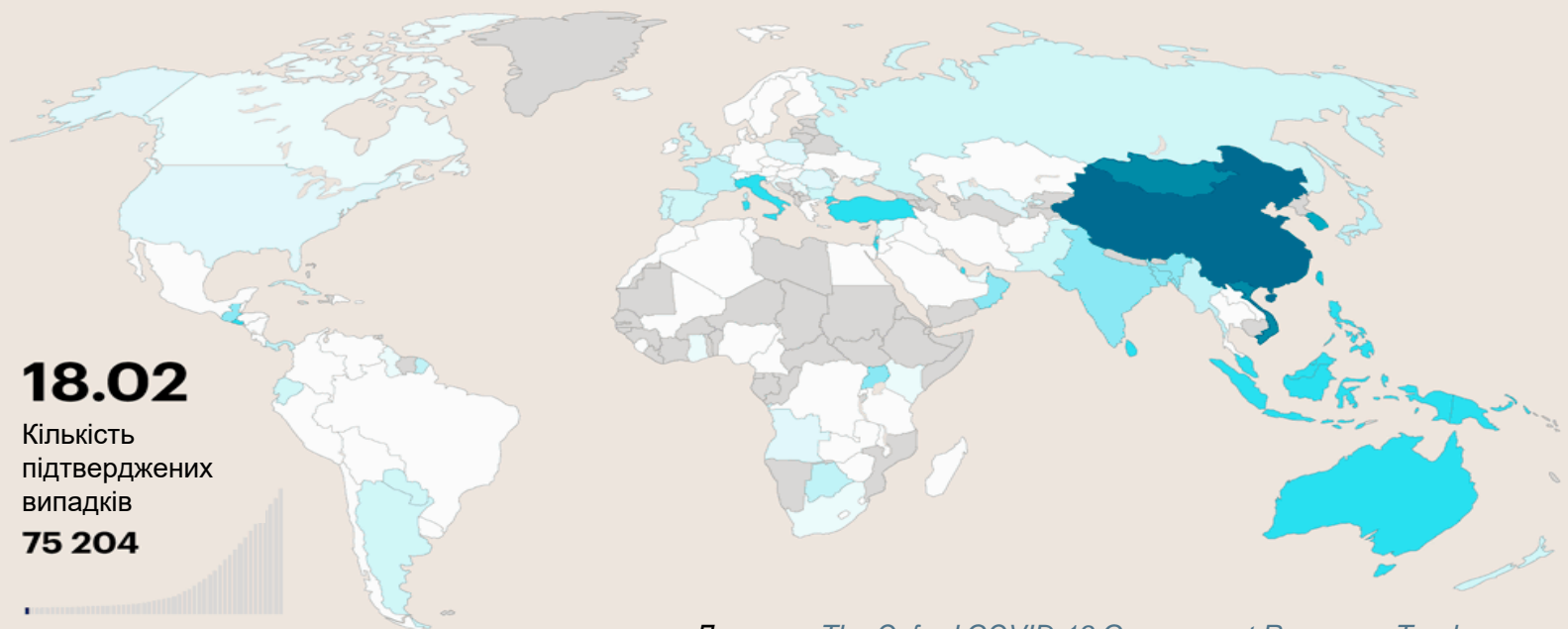
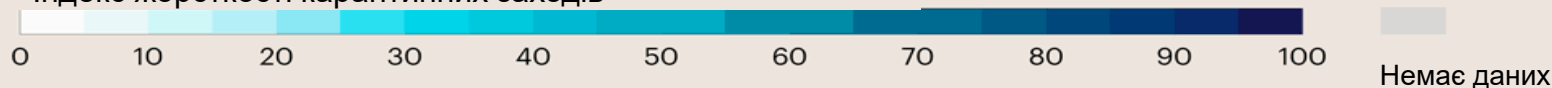
1	Основні канали впливу «коронакризи» на економічних агентів
2	Антикризові заходи урядів
3	Антикризові заходи центральних банків

З метою стримання коронавірусної хвороби більшість країн світу запровадили жорсткі карантинні заходи

Динаміка індексу жорсткості карантинних заходів

The Government Response Stringency Index - це композитна оцінка, заснована на 9 показниках карантинних заходів, включаючи закриття навчальних закладів, підприємств та обмеження пересувань, змінюється від 0 до 100 (100 = найсуворіші обмеження)

Індекс жорсткості карантинних заходів

18.02

Кількість підтверджених випадків

75 204

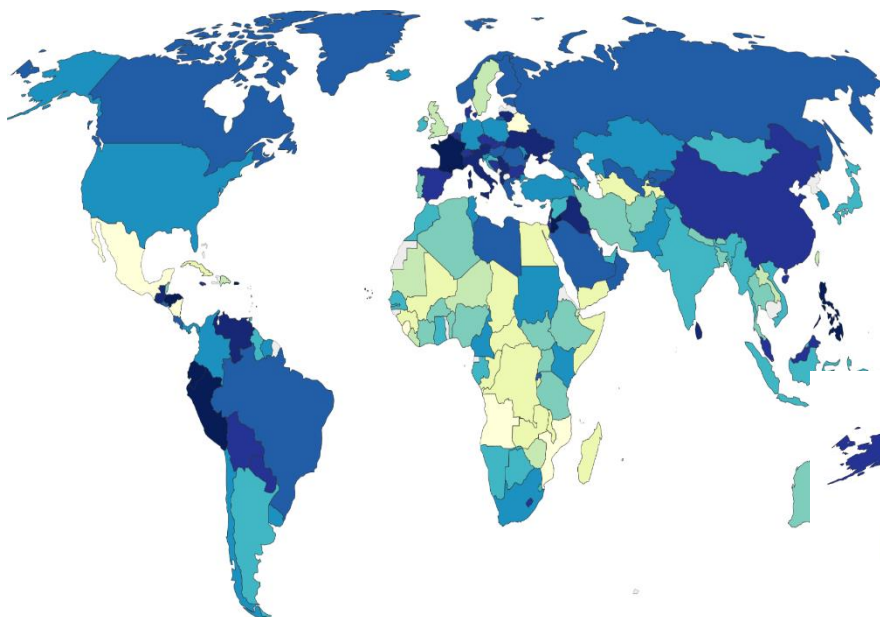

ECONS

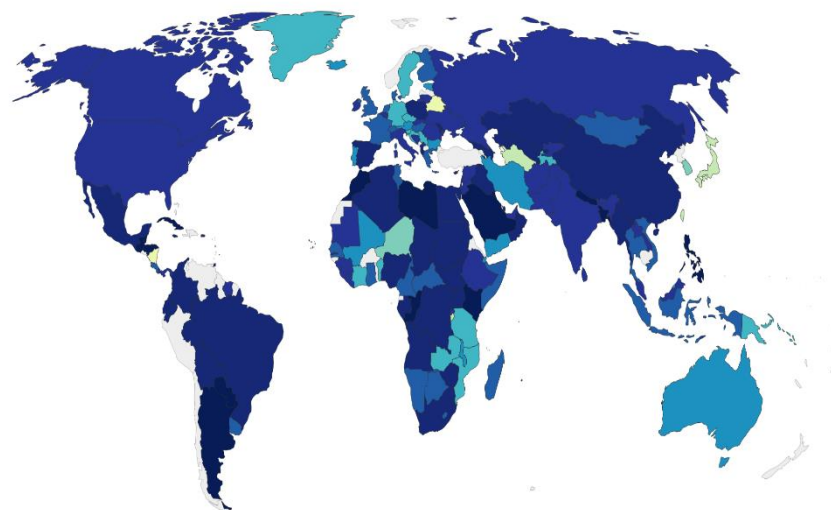
Джерело: [The Oxford COVID-19 Government Response Tracker](#), [WHO Coronavirus Disease \(COVID-19\) Dashboard](#), [econs](#)

Україна відреагувала достатньо оперативно

Індекс жорсткості карантинних заходів
станом на 18.03.2020

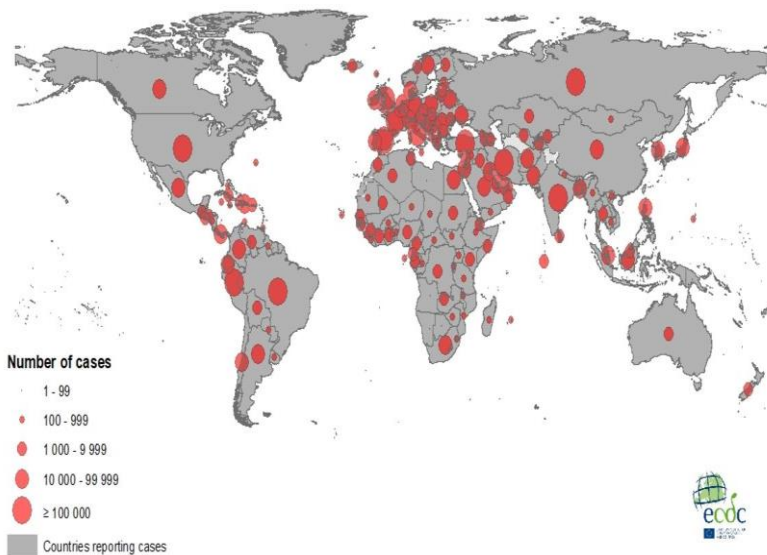
Індекс жорсткості карантинних заходів
станом на 31.05.2020

Джерело: [The Oxford COVID-19 Government Response Tracker](#)

Географічне поширення COVID-19

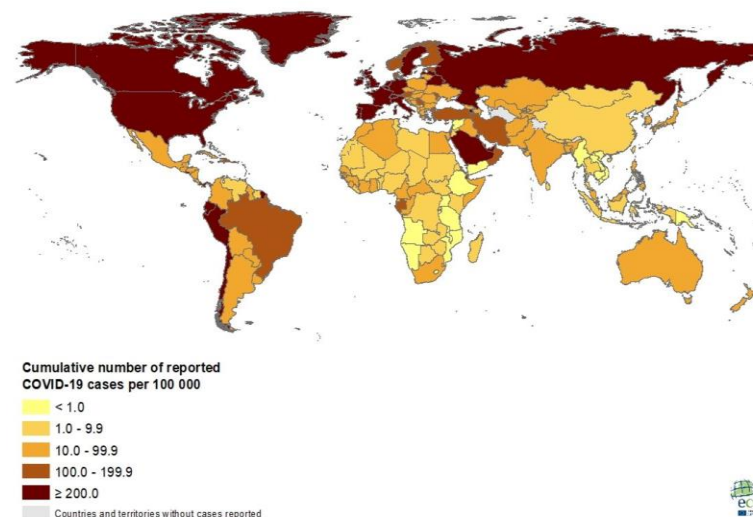
Географічне поширення підтверджених випадків COVID-19, станом на 28.05.2020

Date of production: 28/05/2020
The boundaries and names shown on this map do not imply official endorsement or acceptance by the European Union.

Country	Cases	Deaths	Total cases per 100 000 population
United States Of America	1,790,...	104,3...	544.02
Brazil	514,...	29,314	243.95
Russian Federation	405,...	4,693	278.22
United Kingdom	274,7...	38,489	412.26
Spain	239,...	27,127	510.11
Italy	233,...	33,415	386.05
India	190,...	5,394	13.94
Germany	181,...	8,511	219.00
Peru	164,...	4,506	505.92
Turkey	163,...	4,540	199.92

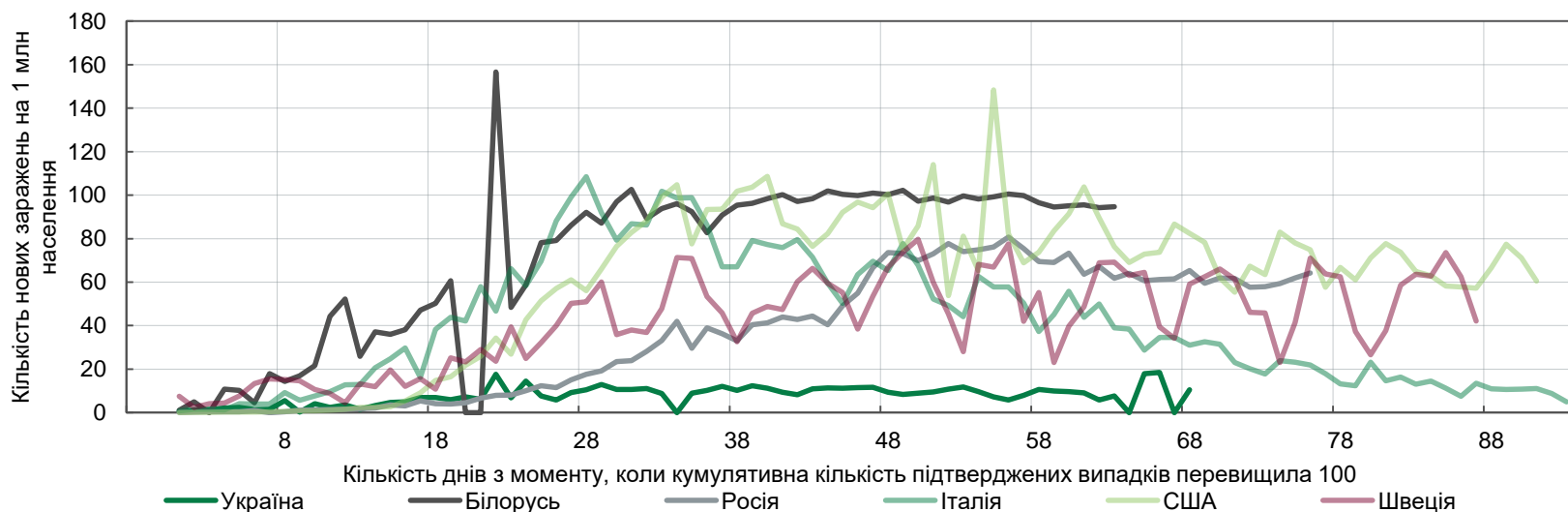
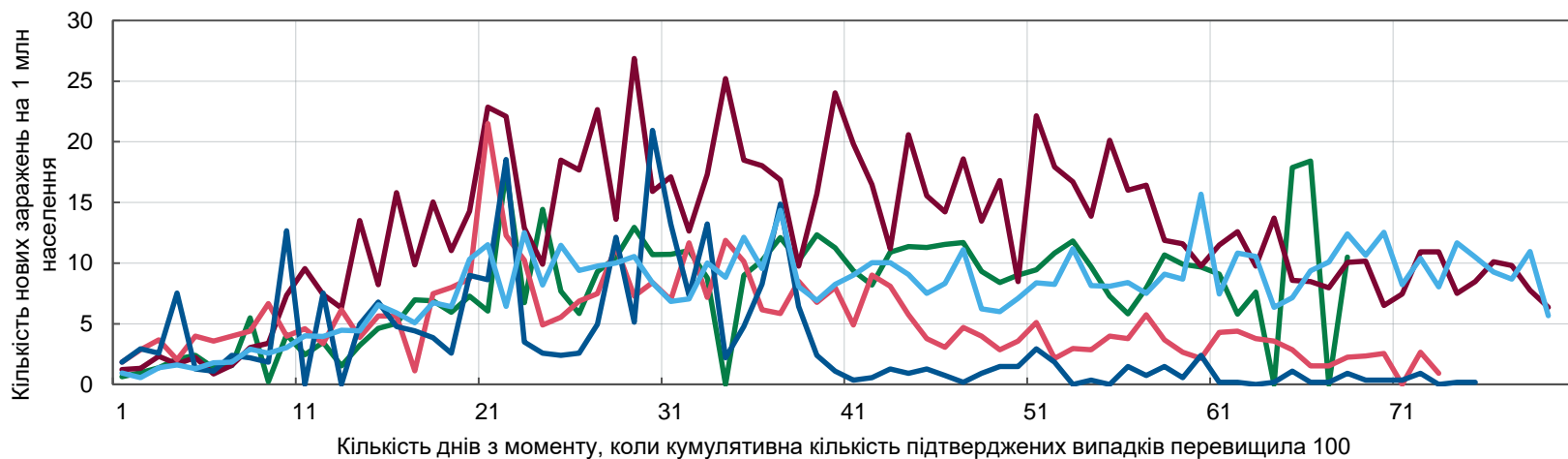
Географічне поширення кумулятивної кількості підтверджених випадків COVID-19 на 100 тис населення, станом на 28.05.2020

Date of production: 28/05/2020
The boundaries and names shown on this map do not imply official endorsement or acceptance by the European Union.

Colombia	29,383	939	58.37
Kuwait	27,043	212	642.80
Indonesia	26,473	1,613	9.78
Ireland	24,990	1,652	509.56
Egypt	24,985	959	24.89
Poland	23,786	1,064	62.64
Ukraine	23,672	708	53.81
Romania	19,257	1,262	99.19
Philippines	18,086	957	16.73
Japan	17,580	899	13.86

Динаміка нових випадків заражень в окремих країнах

Примітка: дані станом на 28.05.2020

Джерело: НБУ, [European Centre for Disease Prevention and Control](#)

Канали впливу пандемії та кризи на економічних агентів

Категорія	Ключові проблеми/ ризики через коронавірус
Бізнес	<ul style="list-style-type: none"> • різке зниження надходжень через карантинні заходи, зниження попиту → проблеми з оборотним капіталом для розрахунків (за контрактами, кредитами, податками, орендою) • зростання витрат на профілактику захворювань, організацію логістики поставок і доставки персоналу, організацію роботи персоналу в віддаленому режимі • погіршення доступу до фінансування, що стає найбільш актуальним для відновлення роботи після кризи • зниження продуктивності праці персоналу через хвороби, віддалену роботу, догляд за дітьми • збої у ланцюгу поставок товарів і комплектуючих та їх подорожчання • погіршення очікувань та інвестиційної активності
Населення	<ul style="list-style-type: none"> • зниження доходів внаслідок звільнення, скорочення зарплат, спрямування у неоплачувані відпустки, неможливість трудової міграції • зростання витрат на транспорт, лікування, товари та послуги (внаслідок зростання цін), догляд за дітьми під час карантину • погіршення очікувань та споживчої активності
Уряд (бюджет)	<ul style="list-style-type: none"> • зменшення надходжень до бюджету внаслідок зниження ділової активності, споживання та імпорту (через зниження об'ємних і цінових характеристик) • зростання витрат бюджету на профілактику та боротьбу з поширенням вірусу, видатків на підтримку вразливих верств населення та постраждалого бізнесу • погіршення умов залучення внутрішнього та зовнішнього фінансування → гривневе ринкове фінансування дороге, зовнішнє ринкове – наразі недоступне
Банки	<ul style="list-style-type: none"> • зростання ризиків за активними операціями → нарощування резервів, можливе скорочення лімітів на активні операції • погіршення настроїв клієнтів → зростання ризику ліквідності, погіршення строкової і валютної структури вкладів • організація роботи в режимі карантину, зокрема понесено витрати на дотримання карантинних обмежень, перехід до роботи персоналу в віддаленому режимі • погіршення умов кредитування клієнтів

Зміст

1	Основні канали впливу «коронакризи» на економічних агентів
2	Антикризові заходи урядів
3	Антикризові заходи центральних банків

Ключові напрями антикризових заходів урядів окремих країн світу

Країна	Розмір пакету підтримки з боку уряду (млрд дол. США, % ВВП)	Ключові напрями фіскальної підтримки				Зовнішня підтримка	
		Підтримка медицини	Підтримка бізнесу	Підтримка ринку праці	Розширення соцдопомоги	Розмір пакету підтримки (млрд дол. США, % ВВП)	Міжнародні фінансові організації
Україна	2.5/1.6%	+	+	+	+	6.3/4.3%	МВФ, ЄС, СБ
Грузія	0.6/3%	+	+	+	+	0.6/3.5%	МВФ, ЄС, СБ
Білорусь	н/д	+	+			1.1/1.7%	МВФ, ЄС, СБ
Росія	2.80%	+	+		+	н/д	н/д
Чехія	3.9/1.8%	+	+	+		1.3/0.5%	ЄС
Польща	22/4.2%	+	+	+	+	3.9/0.7%	ЄС
Угорщина	0.08/0.06%	+	+	+		0.15/0.1%	ЄС
ПАР	н/д	+	+		+	н/д	н/д
Туреччина	15.4/2.07%	+	+	+	+	0.1/0.01%	СБ
Єгипет	6.13/1.6%	+	+		+	3.4/1.1%	МВФ, СБ
Нігерія	1.4/0.3%	+	+	+		3.7/0.8%	МВФ, СБ
Кенія	0.4/0.4%	+	+			0.9/0.9%	МВФ, СБ
Казахстан	н/д	+	+	+	+	0.08/0.05%	СБ

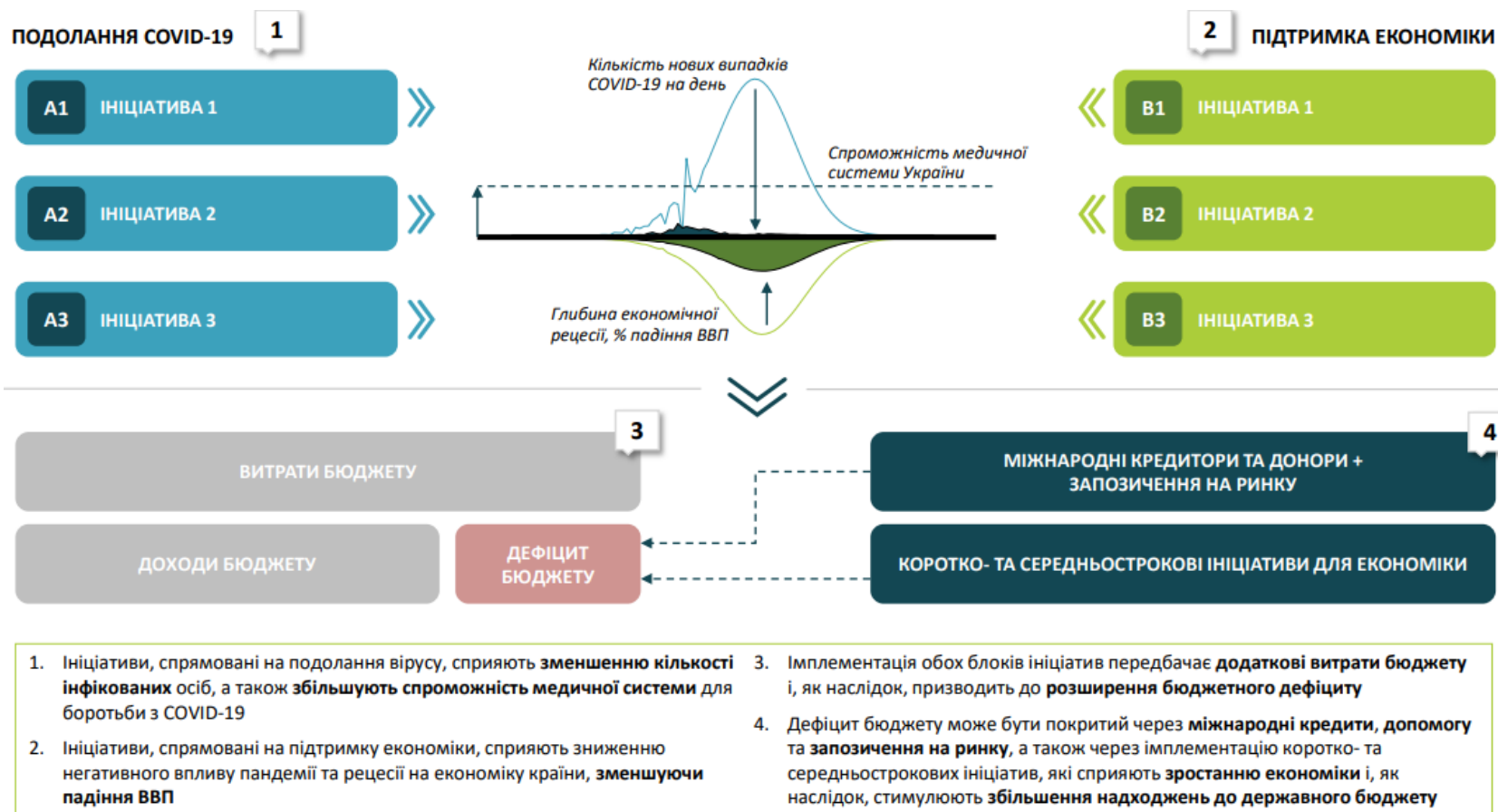
Джерело: НБУ, статистичні ресурси щодо Covid-19, OECD Country Policy Tracker

Ключові антикризові заходи, запроваджені урядом України

Напрями	Заходи
1 Підтримка медицини	<ul style="list-style-type: none">доплата медпрацівникам, закупівля медпрепаратів та обладнання, податкові пільги на імпорт, обмеження експорту медичних товарів та обладнання тощо
2 Підтримка бізнесу	<ul style="list-style-type: none">податкові канікули та кредитні канікули для бізнесу, призупинення податкових перевірок, державні програми пільгового кредитування МСБ
3 Підтримка ринку праці	<ul style="list-style-type: none">запровадження режиму "дистанційна робота", допомога з часткового безробіття, пільгові державні кредити на виплату зарплати для збереження персоналу
4 Розширення соцдопомоги	<ul style="list-style-type: none">соцвиплати окремим категоріям населення (зокрема пенсіонерам, ФОПам з дітьми), надання фін. допомоги фондам соцстраху та на випадок безробіття, трансфер Пенсійному фонду, підвищення розміру допомоги по безробіттю та доступу до неї, подовження виплати соцдопомоги, моніторинг цін на період карантину на низку суспільно важливих товарів

Нова програма уряду України передбачає ініціативи, спрямовані на подолання COVID-19 та підтримку економіки

Ключові ініціативи Програми стимулювання економіки для подолання наслідків епідемії COVID-19: Економічне відновлення

Джерело: "Матеріали для обговорення Програми стимулювання економіки"

Програма стимулювання економіки покликана доповнити комплексну програму реформ

СФЕРА	РЕФОРМИ	ПРІОРИТЕТНІ РЕФОРМИ В 2020 РОЦІ	
 НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА	<ul style="list-style-type: none"> Реформа системи оборони Реформа системи внутрішньої безпеки (у т.ч. реінтеграцію та ВПО) Реформа системи зовнішніх відносин та інформаційної політики + Боротьба з пандемією COVID-19* 	1. ДЕЕСКАЛАЦІЯ ВІЙНИ НА СХОДІ КРАЇНИ <ul style="list-style-type: none"> Ефективна протидія військовій агресії Реінтеграція тимчасово окупованих територій Реформа Державного оборонного замовлення 	2. РЕФОРМА СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ <ul style="list-style-type: none"> Реформа судової системи Підтримка ефективної роботи антикорупційних інституцій
	 ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА <ul style="list-style-type: none"> Антикорупційна реформа Реформа системи правосуддя 		
 ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА	<ul style="list-style-type: none"> Реформа публічних фінансів Поліпшення бізнес-клімату Приватизація та реформа управління держ. підприємствами Реформа агропромислового комплексу Реформа енергетичного сектору Розвиток інфраструктури Реформа фінансового сектору (НБУ) Розвиток інновацій + Розвиток промисловості* 	3. БОРТЬБА З ПАНДЕМІЄЮ COVID-19 <ul style="list-style-type: none"> Впровадження адаптивного карантину (контроль над інфекцією) Забезпечення спроможності медичної системи 	4. СТВОРЕННЯ КРАЩИХ УМОВ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ <ul style="list-style-type: none"> Проведення амністії капіталу Податкова реформа Doing Business TOP-30 Розумне регулювання, спрощення умов ведення бізнесу через «регуляторну гільотину» Реформа митниці
	 ЕФЕКТИВНЕ ВРЯДУВАННЯ <ul style="list-style-type: none"> Екологія та природні ресурси Реформа державного управління Децентралізація + Діджиталізація* 		
 ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК	<ul style="list-style-type: none"> Реформа охорони здоров'я Реформа освіти Реформа системи соціальної підтримки Розвиток культурного потенціалу та спорту 	5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДТРИМКИ МСБ <ul style="list-style-type: none"> Забезпечення доступу МСБ до фінансів, ринків та інфраструктури (Агенція розвитку МСБ, регіональні центри) 	6. СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ <ul style="list-style-type: none"> Впровадження екстериторіальних спеціальних режимів оподаткування (у т.ч. МФЦ) Створення передумов для розвитку індустріальних парків Спеціальні умови для стратегічних інвесторів, що здійснюють greenfield інвестиції Подальший розвиток ринку землі, розблокування приватизації, реформа корпоративного управління
	 ЕФЕКТИВНЕ ВРЯДУВАННЯ <ul style="list-style-type: none"> Екологія та природні ресурси Реформа державного управління Децентралізація + Діджиталізація* 	7. СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ <ul style="list-style-type: none"> Виділення пріоритетних галузей для підтримки (критичні галузі, найбільш постраждалі галузі, соціальне підприємництво) Підтримка підприємств за цільовими напрямками діяльності (sectoral deals) 	8. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРОМОЖНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЕНЕРГЕТИКИ <ul style="list-style-type: none"> Забезпечення сталого збалансованого функціонування енергетичного сектору Забезпечення спроможної транспортної та іншої інфраструктури

Зміст

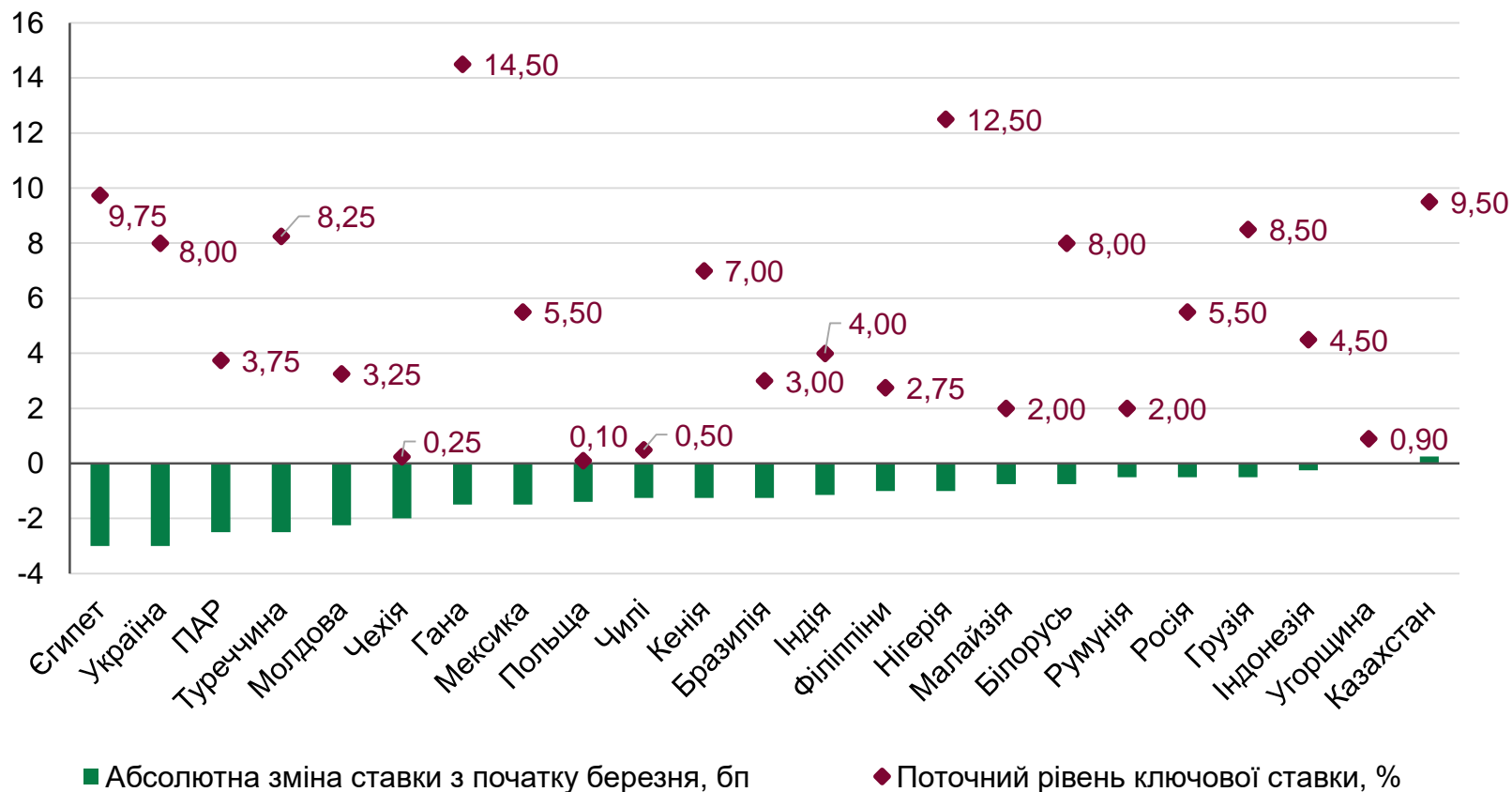

1	Основні канали впливу «коронакризи» на економічних агентів
2	Антикризові заходи урядів
3	Антикризові заходи центральних банків

Антикризові заходи центральних банків окремих країн-таргетерів інфляції

Напрямок	Ключові інструменти	Країни, ЦБ яких застосовують
Зниження рівня процентних ставок	Зниження ключової ставки	Усі країни за виключенням Угорщини, Нігерії
	Викуп державних цінних паперів на вторинному ринку («кількісне пом'якшення»)	Чехія, Польща, Румунія, Угорщина, Мексика, ПАР, Туреччина, Індія, Індонезія
Підтримка ліквідності банків	Збільшення обсягів, строків та частоти стандартних операцій з підтримки ліквідності (рефінансування)	Україна, Чехія, Сербія, Угорщина, Грузія, ПАР, Туреччина, Індонезія, Індія, Мексика
	Запровадження/активізація інструментів довгострокового кредитування банків та інших фінансових установ	Україна, Угорщина, Індія
	Запровадження валютних свопів з банками	Сербія, Туреччина, Грузія
	Послаблення вимог/розширення пулу застави	Україна, Угорщина, Туреччина, Мексика
Пільгове рефінансування банків для кредитування реального сектору	Програми підтримки МСБ	Польща, Угорщина, Мексика, Казахстан
	Програми підтримки експортерів	Туреччина
	Запровадження валютної своп-лінії з ЄБРР	Україна, Грузія
Реструктуризація кредитів реального сектору	Обмеження відсоткових ставок за кредитами для домогосподарств	Угорщина
	Кредитні канікули, мораторій на виплати за кредитами	Україна, Угорщина, Індія, Грузія, ПАР, Сербія
	Подовження строку погашення кредитів	Бразилія, Туреччина
Заходи із стабілізації ситуації на валютному ринку	Рекомендація відтермінувати / заборона виплати дивідендів	Україна, ПАР / Індія, Угорщина
	Введення валютних обмежень	Казахстан, Індія
	Проведення валютних інтервенцій	Україна Чехія (вербальні), Сербія, Грузія, Бразилія, Мексика, Індія, Індонезія, Казахстан
	Запровадження своп-ліній/ репо-ліній з МФО та іншими ЦБ	Бразилія/ Індія
	Зміна норми обов'язкового резервування в іноземній валюті	Румунія, Туреччина, Індонезія

НБУ є одним із лідерів зниження ключової ставки з початку березня 2020 року

Облікова ставка наразі є найнижчою з моменту запровадження інфляційного таргетування

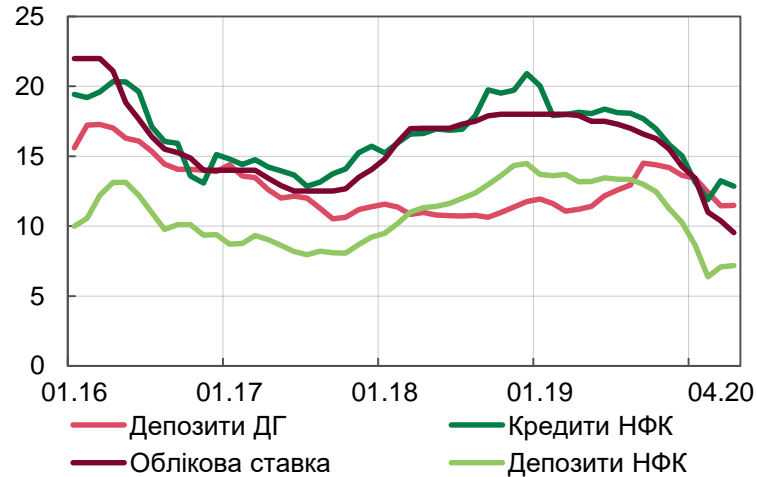
Динаміка облікової ставки та індексу споживчих цін у 2000-2020рр.

Середньомісячна облікова ставка та ставки за новими кредитами і депозитами в гривні у 2010 - 2014 роках, %

Середньомісячна облікова ставка та ставки за новими кредитами і депозитами в гривні у 2016 - 2020 роках, %

Антикризові заходи центральних банків окремих країн-таргетерів інфляції

Напрямок	Ключові інструменти	Країни, ЦБ яких застосовують
Зниження рівня процентних ставок	Зниження ключової ставки	Усі країни за виключенням Угорщини, Нігерії
	Викуп державних цінних паперів на вторинному ринку («кількісне пом'якшення»)	Чехія, Польща, Румунія, Угорщина, Мексика, ПАР, Туреччина, Індія, Індонезія
Підтримка ліквідності банків	Збільшення обсягів, строків та частоти стандартних операцій з підтримки ліквідності (рефінансування)	Україна, Чехія, Сербія, Угорщина, Грузія, ПАР, Туреччина, Індонезія, Індія, Мексика
	Запровадження/активізація інструментів довгострокового кредитування банків та інших фінансових установ	Україна, Угорщина, Індія
	Запровадження валютних свопів з банками	Сербія, Туреччина, Грузія
	Послаблення вимог/розширення пулу застави	Україна, Угорщина, Туреччина, Мексика
Пільгове рефінансування банків для кредитування реального сектору	Програми підтримки МСБ	Польща, Угорщина, Мексика, Казахстан
	Програми підтримки експортерів	Туреччина
	Запровадження валютної своп-лінії з ЄБРР	Україна, Грузія
Реструктуризація кредитів реального сектору	Обмеження відсоткових ставок за кредитами для домогосподарств	Угорщина
	Кредитні канікули, мораторій на виплати за кредитами	Україна, Угорщина, Індія, Грузія, ПАР, Сербія
	Подовження строку погашення кредитів	Бразилія, Туреччина
Заходи із стабілізації ситуації на валютному ринку	Рекомендація відтермінувати / заборона виплати дивідендів	Україна, ПАР / Індія, Угорщина
	Введення валютних обмежень	Казахстан, Індія
	Проведення валютних інтервенцій	Україна Чехія (вербальні), Сербія, Грузія, Бразилія, Мексика, Індія, Індонезія, Казахстан
	Запровадження своп-ліній/ репо-ліній з МФО та іншими ЦБ	Бразилія/ Індія
	Зміна норми обов'язкового резервування в іноземній валюті	Румунія, Туреччина, Індонезія

Варто враховувати економічний контекст та специфіку застосування «кількісного пом'якшення» в кожній окремій країні

Окремі показники України у порівнянні з окремими країнами – таргетерами інфляції, що застосовують «кількісне пом'якшення»

Країна	Кредитний рейтинг (S&P)	Зміна EMBI+ ¹⁾		Прогноз ІСЦ на 2020 ²⁾ , сер %	Обсяг міжнар. резервів, млрд дол. США ³⁾	Зміна обмінного курсу ³⁾ , %		Ключова ставка ³⁾		
		п.п	%			з початку року	з початку березня	зміна з початку березня, п.п.	поточн. номін. рівень, %	поточн. реальн. рівень ⁴⁾ , %
Україна	B	1,69	29	4,5	25,7	-12,3	-6,9	-3,00	8,00	3,50
Чехія	AA-	н/д	н/д	2,1	145,7	-9,3	-10,3	-2,00	0,25	-1,85
Польща	A-	-0,55	-32	3,2	118,3	-8,8	-8,6	-1,00	0,50	-2,70
Угорщина	BBB	-0,01	0	3,3	31,5	-7,9	-7,5	0,00	0,90	-2,10
ПАР	BB-	1,21	25	2,4	52,4	-25,8	-12,5	-2,50	3,75	1,35
Туреччина	B+	0,65	11	12,0	92,1	-14,2	-11,6	-2,50	8,25	-3,75
Румунія	BBB-	0,54	15	2,2	41,8	-3,7	-3,8	-0,50	2,00	-0,20
Мексика	BBB	0,67	19	2,7	189,8	-22,8	-15,4	-1,50	5,50	2,80
Індія	BBB-	0,58	22	3,3	477,8	-5,9	-2,5	-1,15	4,00	0,70
Індонезія	BBB	0,46	14	2,9	121,0	-5,9	-3,3	-0,25	4,50	1,60

Примітки: 1) у періоді з 02.03.20 по 21.05.20; 2) за даними IMF, WEO April'20; 3) станом на кінець квітня 2020р.; 4) станом на 25.05.20; 5) спрощено розраховано як різниця між номінальним рівнем ключової ставки та прогнозом МВФ щодо ІСЦ
 Джерело: НБУ, S&P, Bloomberg, офіційні сайти центробанків, [World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown](#), IMF Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity

Макрофінансові ризики від розгортання програми «кількісного пом'якшення» в Україні наразі перевищують потенційні вигоди

Ключові передумови дієвого застосування «кількісного пом'якшення» та їх наявність в Україні

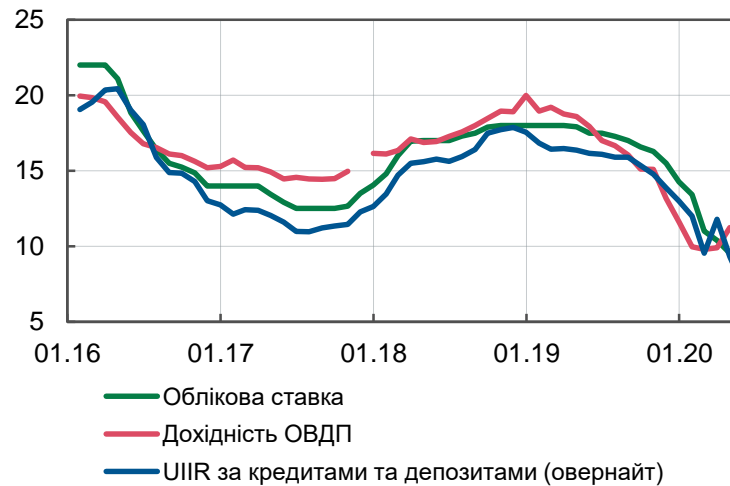
Ключові передумови застосування «кількісного пом'якшення»	Стан виконання передумов в Україні
✓ вичерпання потенціалу стимулювання економіки шляхом зниження ключової ставки	✗ НБУ наразі ще не вичерпав можливостей пом'якшення процентної політики, а макрофінансова стабілізація та зниження інфляційного тиску створюють додатковий простір для подальшого зниження облікової ставки (як у номінальному, так і у реальному вимірах) упродовж цього року
✓ резервний статус національної валюти або значні обсяги міжнародних резервів для стерилізації надлишкової грошової маси та нівелювання девальваційного тиску	✗ незначна «глибина» валютного ринку (що створює передумови для підвищеної курсової волатильності) та відносно невеликий обсяг міжнародних резервів для згладжування пікових коливань валютного курсу
✓ довга історія підтримання низької інфляції, високий рівень довіри до центробанку та національної валюти	<p>✗ недостатньо довга історія підтримки низької інфляції та все ще початковий етап формування довіри до режиму інфляційного таргетування та НБУ;</p> <p>✗ негативний досвід використання операцій НБУ з ОВДП для фінансування державних потреб з девальваційними та інфляційними наслідками</p>
✓ наявність розвиненого вторинного ринку державних цінних паперів	✗ недостатньо розвинений вторинний внутрішній ринок ОВДП

НБУ для впливу на криву дохідності сконцентрувався на збереженні зрозумілої та передбачуваної монетарної політики

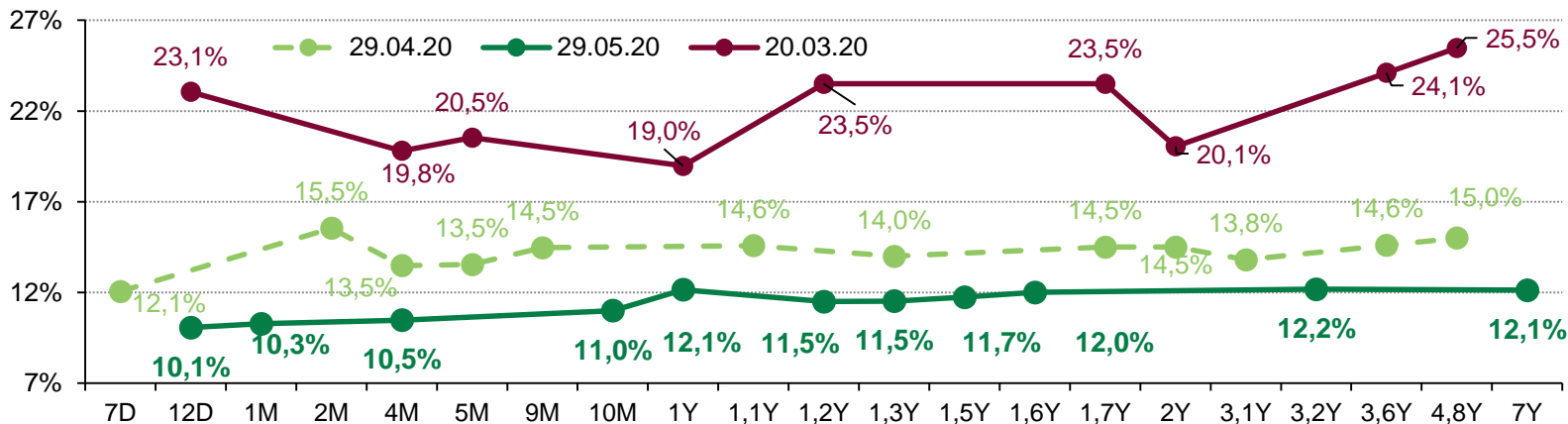
Процентні ставки НБУ, на міжбанківському ринку та дохідність ОВДП на первинному ринку в 2012 - 2015 роках, % річних

Процентні ставки НБУ, UIIR та дохідність ОВДП на первинному ринку в 2016 - 2020 роках*, % річних

Крива дохідності за операціями з ОВДП на вторинному ринку

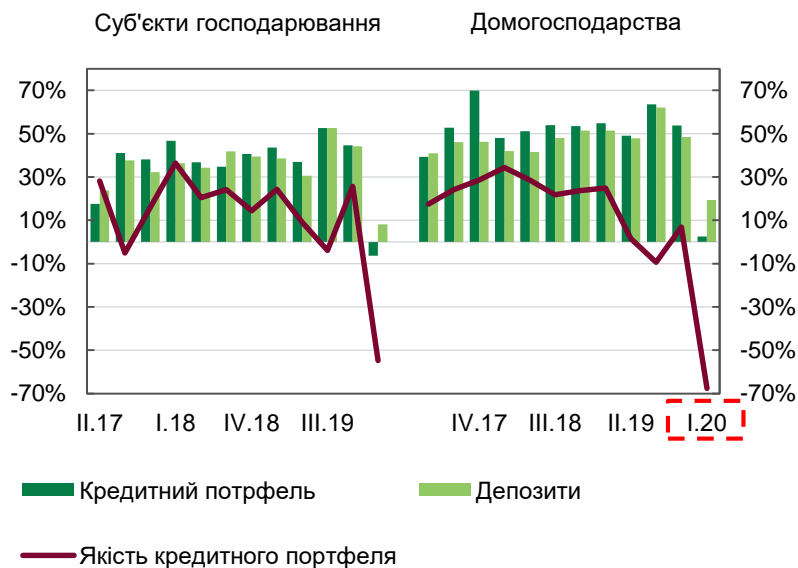

Антикризові заходи центральних банків окремих країн-таргетерів інфляції

Напрямок	Ключові інструменти	Країни, ЦБ яких застосовують
Зниження рівня процентних ставок	Зниження ключової ставки	Усі країни за виключенням Угорщини, Нігерії
	Викуп державних цінних паперів на вторинному ринку («кількісне пом'якшення»)	Чехія, Польща, Румунія, Угорщина, Мексика, ПАР, Туреччина, Індія, Індонезія
Підтримка ліквідності банків	Збільшення обсягів, строків та частоти стандартних операцій з підтримки ліквідності (рефінансування)	Україна, Чехія, Сербія, Угорщина, Грузія, ПАР, Туреччина, Індонезія, Індія, Мексика
	Запровадження/активізація інструментів довгострокового кредитування банків та інших фінансових установ	Україна, Угорщина, Індія
	Запровадження валютних свопів з банками	Сербія, Туреччина, Грузія
	Послаблення вимог/розширення пулу застави	Україна, Угорщина, Туреччина, Мексика
Пільгове рефінансування банків для кредитування реального сектору	Програми підтримки МСБ	Польща, Угорщина, Мексика, Казахстан
	Програми підтримки експортерів	Туреччина
	Запровадження валютної своп-лінії з ЄБРР	Україна, Грузія
Реструктуризація кредитів реального сектору	Обмеження відсоткових ставок за кредитами для домогосподарств	Угорщина
	Кредитні канікули, мораторій на виплати за кредитами	Україна, Угорщина, Індія, Грузія, ПАР, Сербія
	Подовження строку погашення кредитів	Бразилія, Туреччина
Заходи із стабілізації ситуації на валютному ринку	Рекомендація відтермінувати / заборона виплати дивідендів	Україна, ПАР / Індія, Угорщина
	Введення валютних обмежень	Казахстан, Індія
	Проведення валютних інтервенцій	Україна Чехія (вербальні), Сербія, Грузія, Бразилія, Мексика, Індія, Індонезія, Казахстан
	Запровадження своп-ліній/ репо-ліній з МФО та іншими ЦБ	Бразилія/ Індія
	Зміна норми обов'язкового резервування в іноземній валюті	Румунія, Туреччина, Індонезія

Внаслідок розгортання кризи значно зросли ризики та погіршилися очікування банків

Очікування банків щодо обсягів депозитів, кредитного портфеля та його якості протягом наступних 12 місяців, %

Оцінка ризиків банківського сектору, %

НБУ запровадив нові інструменти підтримки економіки

ВПРОВАДЖЕНО

Оновлено операційний дизайн монетарної політики, який надасть банкам більшу гнучкість в управлінні власною ліквідністю:

- тендери з розміщення депозитних сертифікатів та надання короткострокових кредитів рефінансування проводяться вдвічі частіше
- зменшено строковість депозитних сертифікатів (з 14 до 7 днів)
- збільшено термін надання кредитів рефінансування до 90 днів (перед цим – з 14 до 30 днів)

Розширено перелік прийнятної застави: включено до заставного пулу корпоративних облігацій, випущених під державні гарантії, та муніципальних облігацій

Оптимізація розрахунку обов'язкових резервів сприяла збільшенню ліквідності банківської системи на 5 млрд грн

АНОНСОВАНО

Процентний своп – новий інструмент, який банки зможуть використовувати для управління процентним ризиком

Антикризові заходи центральних банків окремих країн-таргетерів інфляції

Напрямок	Ключові інструменти	Країни, ЦБ яких застосовують
Зниження рівня процентних ставок	Зниження ключової ставки	Усі країни за виключенням Угорщини, Нігерії
	Викуп державних цінних паперів на вторинному ринку («кількісне пом'якшення»)	Чехія, Польща, Румунія, Угорщина, Мексика, ПАР, Туреччина, Індія, Індонезія
Підтримка ліквідності банків	Збільшення обсягів, строків та частоти стандартних операцій з підтримки ліквідності (рефінансування)	Україна, Чехія, Сербія, Угорщина, Грузія, ПАР, Туреччина, Індонезія, Індія, Мексика
	Запровадження/активізація інструментів довгострокового кредитування банків та інших фінансових установ	Україна, Угорщина, Індія
	Запровадження валютних свопів з банками	Сербія, Туреччина, Грузія
	Послаблення вимог/розширення пулу застави	Україна, Угорщина, Туреччина, Мексика
Пільгове рефінансування банків для кредитування реального сектору	Програми підтримки МСБ	Польща, Угорщина, Мексика, Казахстан
	Програми підтримки експортерів	Туреччина
	Запровадження валютної своп-лінії з ЄБРР	Україна , Грузія
Реструктуризація кредитів реального сектору	Обмеження відсоткових ставок за кредитами для домогосподарств	Угорщина
	Кредитні канікули, мораторій на виплати за кредитами	Україна, Угорщина, Індія, Грузія, ПАР, Сербія
	Подовження строку погашення кредитів	Бразилія, Туреччина
Заходи із стабілізації ситуації на валютному ринку	Рекомендація відтермінувати / заборона виплати дивідендів	Україна, ПАР / Індія, Угорщина
	Введення валютних обмежень	Казахстан, Індія
	Проведення валютних інтервенцій	Україна Чехія (вербальні), Сербія, Грузія, Бразилія, Мексика, Індія, Індонезія, Казахстан
	Запровадження своп-ліній/ репо-ліні з МФО та іншими ЦБ	Бразилія/ Індія
	Зміна норми обов'язкового резервування в іноземній валюті	Румунія, Туреччина, Індонезія

Програми цільового рефінансування в окремих країнах світу

Країна	Обсяг	На кого орієнтована	Розподіляє кошти програми	Строк / відсоткова ставка	Застава
Польща	-	Підприємства, незалежно від характеру діяльності та форми власності	ЦБ через комерційні банки	до 1 р. / плаваюча (на базі дисконтної ставки)	Векселі
Угорщина	1500 млрд HUF (≈4,8 млрд USD)	МСБ	ЦБ через комерційні банки	до 3 р., до 20 р. / фіксована (0% для банків, для суб'єктів МСБ до 2,5%)	Цінні папери, які відповідають вимогам ЦБ
Туреччина	60 млрд TRY (≈8,5 млрд USD)	Експортери; компанії, які працюють за кордоном або мають виручку в іноземній валюті	1/3 коштів через «Ексімбанк»	до 8 міс, до 2 р. / плаваюча (ключова мінус 150 б.п.)	Векселі, номіновані в іноземній валюті
Бразилія	40 млрд BRL (≈7,2 млрд USD)	МСБ	Уряд 85% через Банк розвитку Бразилії, 15% банки	до 3 р. / фіксована (3,75% річних)	н/д
Мексика	250 млрд MXN (≈11,3 млрд USD)	Мікро- та МСП, а також фізичні особи, які постраждали від Covid-19	ЦБ через комерційні банки	1,5-2 р. / плаваюча (за ключовою ставкою)	Цінні папери, які відповідають вимогам ЦБ для отримання кредитів РЕПО
Казахстан	За оцінками – 600 млрд KZT (≈1,4 млрд USD)	МСБ, індивідуальні підприємці, які постраждали в результаті введення надзвичайного стану	АТ «Казахстанський фонд стійкості» (КФУ)	до 1р. / фіксована (для банків - 5%, для МСБ - до 8% річних)	н/д

НБУ запровадив нові інструменти підтримки економіки

ВПРОВАДЖЕНО

Довгострокові кредити рефінансування на термін до 5 років надаються під плаваючу ставку та під ту ж заставу, що і тендерні кредити

Валютний своп з ЄБРР – 7 травня 2020 року підписано договір про валютний своп на 0,5 млрд дол. США. Гривневий ресурс буде використано для кредитування українських підприємств, що зазнали втрат від пандемії та карантинних обмежень.

- **Адресна допомога** окремим секторам економіки – **прерогатива уряду** в рамках розробки та забезпечення виконання державних цільових програм з урахуванням загальнодержавних пріоритетів
- Зі свого боку, Національний банк задля сприяння додержанню стійких темпів зростання економіки в цілому та підтримки економічної політики уряду розробив новий інструмент – довгострокове рефінансування

Антикризові заходи центральних банків окремих країн-таргетерів інфляції

Напрямок	Ключові інструменти	Країни, ЦБ яких застосовують
Зниження рівня процентних ставок	Зниження ключової ставки	Усі країни за виключенням Угорщини, Нігерії
	Викуп державних цінних паперів на вторинному ринку («кількісне пом'якшення»)	Чехія, Польща, Румунія, Угорщина, Мексика, ПАР, Туреччина, Індія, Індонезія
Підтримка ліквідності банків	Збільшення обсягів, строків та частоти стандартних операцій з підтримки ліквідності (рефінансування)	Україна, Чехія, Сербія, Угорщина, Грузія, ПАР, Туреччина, Індонезія, Індія, Мексика
	Запровадження/активізація інструментів довгострокового кредитування банків та інших фінансових установ	Україна, Угорщина, Індія
	Запровадження валютних свопів з банками	Сербія, Туреччина, Грузія
	Послаблення вимог/розширення пулу застави	Україна, Угорщина, Туреччина, Мексика
Пільгове рефінансування банків для кредитування реального сектору	Програми підтримки МСБ	Польща, Угорщина, Мексика, Казахстан
	Програми підтримки експортерів	Туреччина
	Запровадження валютної своп-лінії з ЄБРР	Україна, Грузія
Реструктуризація кредитів реального сектору	Обмеження відсоткових ставок за кредитами для домогосподарств	Угорщина
	Кредитні канікули, мораторій на виплати за кредитами	Україна, Угорщина, Індія, Грузія, ПАР, Сербія
	Подовження строку погашення кредитів	Бразилія, Туреччина
Заходи із стабілізації ситуації на валютному ринку	Рекомендація відтермінувати / заборона виплати дивідендів	Україна, ПАР / Індія, Угорщина
	Введення валютних обмежень	Казахстан, Індія
	Проведення валютних інтервенцій	Україна Чехія (вербальні), Сербія, Грузія, Бразилія, Мексика, Індія, Індонезія, Казахстан
	Запровадження своп-ліній/ репо-ліні з МФО та іншими ЦБ	Бразилія/ Індія
	Зміна норми обов'язкового резервування в іноземній валюті	Румунія, Туреччина, Індонезія

Заходи НБУ, які дозволять мінімізувати наслідки кризи

Національний банк України:

- ❑ Пом'якшив вимоги до оцінки кредитного ризику – кредити, що було реструктуризовано у зв'язку з обмеженнями через карантин, не матимуть негативного впливу на капітал банків
- ❑ Тимчасово призупинив:
 - впровадження буферів капіталу
 - вимоги щодо оцінки банками заставного майна
 - проведення усіх видів виїзних перевірок банків
- ❑ Надав банкам додатковий час для подання та оприлюднення фінансової звітності
- ❑ Відтермінував певні вимоги до банків, зокрема щодо:
 - організації банками системи управління ризиками та процесу управління проблемними активами
 - стрес-тестування банків та оцінки SREP
- ❑ Запропонував банкам тимчасово утриматись від розподілу прибутків через виплату дивідендів, аби установи мали додатковий запас міцності
- ❑ Організував процес карантину готівки

Національний банк України та банки:

- ❑ організували доставку готівкової валюти, попит на готівкову валюту задоволено

Банки за підтримки НБУ:

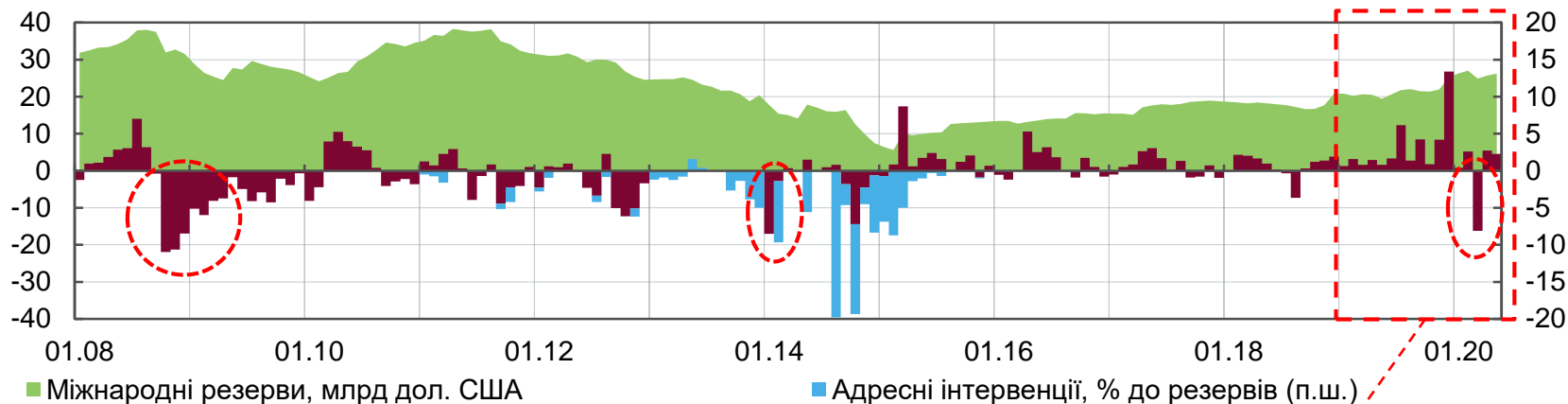
- ❑ запроваджують кредитні канікули та розпочали реструктуризації кредитів позичальників, що постраждали від обмежень у зв'язку з карантинном
- ❑ зменшили комісії за безготівкові операції та заохочують клієнтів до безготівкових розрахунків

Антикризові заходи центральних банків окремих країн-таргетерів інфляції

Напрямок	Ключові інструменти	Країни, ЦБ яких застосовують
Зниження рівня процентних ставок	Зниження ключової ставки	Усі країни за виключенням Угорщини, Нігерії
	Викуп державних цінних паперів на вторинному ринку («кількісне пом'якшення»)	Чехія, Польща, Румунія, Угорщина, Мексика, ПАР, Туреччина, Індія, Індонезія
Підтримка ліквідності банків	Збільшення обсягів, строків та частоти стандартних операцій з підтримки ліквідності (рефінансування)	Україна, Чехія, Сербія, Угорщина, Грузія, ПАР, Туреччина, Індонезія, Індія, Мексика
	Запровадження/активізація інструментів довгострокового кредитування банків та інших фінансових установ	Україна, Угорщина, Індія
	Запровадження валютних свопів з банками	Сербія, Туреччина, Грузія
	Послаблення вимог/розширення пулу застави	Україна, Угорщина, Туреччина, Мексика
Пільгове рефінансування банків для кредитування реального сектору	Програми підтримки МСБ	Польща, Угорщина, Мексика, Казахстан
	Програми підтримки експортерів	Туреччина
	Запровадження валютної своп-лінії з ЄБРР	Україна, Грузія
Реструктуризація кредитів реального сектору	Обмеження відсоткових ставок за кредитами для домогосподарств	Угорщина
	Кредитні канікули, мораторій на виплати за кредитами	Україна, Угорщина, Індія, Грузія, ПАР, Сербія
	Подовження строку погашення кредитів	Бразилія, Туреччина
Заходи із стабілізації ситуації на валютному ринку	Рекомендація відтермінувати / заборона виплати дивідендів	Україна, ПАР / Індія, Угорщина
	Введення валютних обмежень	Казахстан, Індія
	Проведення валютних інтервенцій	Україна, Чехія (вербальні), Сербія, Грузія, Бразилія, Мексика, Індія, Індонезія, Казахстан
	Запровадження своп-ліній/ репо-ліній з МФО та іншими ЦБ	Бразилія/ Індія
	Зміна норми обов'язкового резервування в іноземній валюті	Україна, Румунія, Туреччина, Індонезія

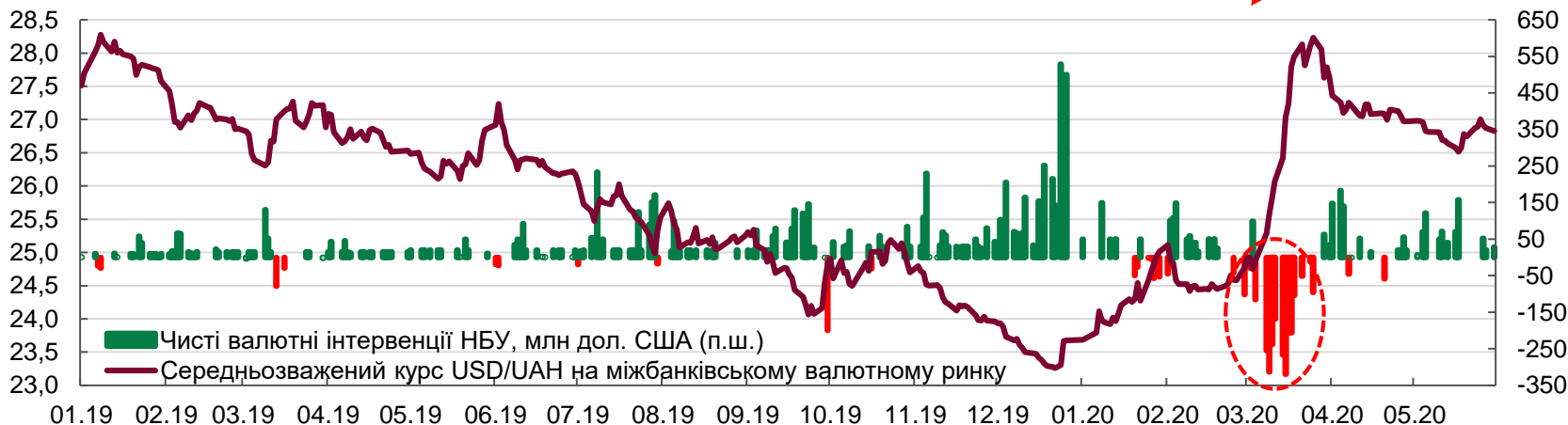
За рахунок валютних інтервенцій НБУ вдалося ефективно згладити ажіотажний попит

Сальдо валютних інтервенцій НБУ та міжнародні резерви*

* - станом на 28.05.2020. Дані щодо адресних інтервенцій наявні з 2011 року.

Динаміка обмінного курсу USD/UAH і чистих валютних інтервенцій НБУ

Національний банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)